

В. Я. Павлюх, доктор філософії в галузі права,
заступник керівника Чернівецької обласної прокуратури
ORCID ID: 0009-0002-1173-1004

Л. В. Заболотна, кандидат юридичних наук, доцент,
проректор з навчально-методичної та наукової роботи
Київського університету інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0001-8491-8297

В. В. Тильчик,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права інтелектуальної
власності та цивільно-правових дисциплін
Київського університету інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0001-5964-3439

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПЕТЕНЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ У НАПРЯМІ ПРОТИДІЇ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В статті здійснено характеристику суб'єктів протидії тінізації економіки та визначено, що основними з них, виходячи із основних функцій є: Виконуючи низку покладених законодавством завдань названий центральний орган виконавчої влади здійснює координаційну функцію, оскільки безпосередня реалізація у розрізі завдань відбувається відповідно функціоналу центральних органів виконавчої влади, котрі діють через Міністра фінансів України. Названими органами є: – Державна казначейська служба України статус якої визначено Положенням, частиною першою якого визначено, що цей орган реалізує державну політику у сферах казначейського обслуговування бюджетних коштів, коштів клієнтів відповідно до законодавства, бухгалтерського обліку виконання бюджетів. Визнання означено органу як суб'єкта протидії тінізації економіки опосередковується тим, що абзацом 16 Положення серед сервісних завдань Служби визначено застосування або здійснення заходів впливу за порушення бюджетного законодавства; – Державна служба фінансового моніторингу, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Наголошено, що більшість дослідників, та й власне законодавець, при визначенні статусу такого органу акцентують увагу на спеціальному призначенні, зокрема щодо протидії тінізації економіки. – Державна фінансова інспекція України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів та який реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю. У подальшому основну функцію щодо здійснення державного фінансового контролю покладено на Державну аудиторську службу України. – Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Державна митна служба України є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи.

Ключові слова: національна безпека, безпекове середовище, інвестиційна безпека, інвестиційний клімат, економічні відносини, податкові правовідносини, контроль, нагляд, правоохоронні органи, контролюючі органи, підприємництво, суб'єкт правовідносин, адміністративно-правові засади, система органів протидії тінізації економіки, правопорушення у сфері економіки, економічна безпека, неформальний дохід, неформальна зайнятість, функції уповноважених органів, державні завдання, правовий статус.

V. Ya. Pavliukh, L. V. Zabolotna, V. V. Tylchyk. General characteristics of the competence of policy-making entities to counter the thinization of the economy

The article describes the subjects of counteraction to the shadow economy and determines that the main ones, based on the main functions, are: Performing a number of tasks assigned by law, the named central executive body performs a coordinating function, since direct implementation in terms of tasks occurs in accordance with the functionality of the central executive bodies acting through the Minister of Finance of Ukraine. The named bodies are: – The State Treasury Service of Ukraine,

© В. Я. Павлюх, Л. В. Заболотна, В. В. Тильчик, 2025

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

the status of which is determined by the Regulation, part one of which determines that this body implements state policy in the areas of treasury services for budget funds, client funds in accordance with the legislation, accounting for budget execution. The recognition of the named body as a subject of counteraction to the shadow economy is mediated by the fact that paragraph 16 of the Regulation among the service tasks of the Service determines the application or implementation of measures of influence for violations of budget legislation; – The State Financial Monitoring Service, which implements state policy in the field of prevention and counteraction to the legalization (laundering) of proceeds from crime, financing of terrorism and financing of the proliferation of weapons of mass destruction. It is emphasized that most researchers, and even the legislator, when determining the status of such a body, focus on a special purpose, in particular, on countering the shadow economy. – The State Financial Inspectorate of Ukraine is a central body of executive power, the activities of which are directed and coordinated by the Cabinet of Ministers of Ukraine through the Minister of Finance and which implements state policy in the field of state financial control. In the future, the main function of implementing state financial control is assigned to the State Audit Service of Ukraine. – The State Tax Service of Ukraine is a central executive body, the activities of which are directed and coordinated by the Cabinet of Ministers of Ukraine through the Minister of Finance and which implements state tax policy, state policy on the administration of a single contribution to mandatory state social insurance, and the State Customs Service of Ukraine is a central executive body that implements state customs policy, state policy in the field of combating offenses in the application of customs legislation.

Key words: national security, security environment, investment security, investment climate, economic relations, tax legal relations, control, supervision, law enforcement agencies, regulatory authorities, entrepreneurship, subject of legal relations, administrative and legal principles, system of bodies for combating the shadow economy, offenses in the field of economics, economic security, informal income, informal employment, functions of authorized bodies, state tasks, legal status.

Вступ. Одне із центральних місць займають суб'єкти, котрі формують політику у цій сфері та виконують одну або декілька функцій. Найвищим центральним органом виконавчої влади у відповідній системі є Кабінет Міністрів України. Характеризуючи конституційно-правовий статус такого органу державної влади Д.Д. Задирайло цілком логічно пропонує класифікацію базових економічних функцій держави, котрими є: 1) забезпечення економічної безпеки, підтримання та забезпечення сталого економічного розвитку шляхом забезпечення зростання конкурентоздатності національної економіки, зростання рівня інноватизації, екологізації, забезпечення антикризової стабілізації, реального економічного суверенітету [1]. Не дивно, що забезпечення економічної безпеки є пріоритетним завданням Кабінету Міністрів України. Це пов'язується із тим, що економічні відносини характеризуються динамічністю, тобто розвиваються не залежно від їх упорядкування правовими засобами. Останні ж є інструментом розвитку чи навпаки – стримування.

Огляд останніх досліджень та публікацій за напрямом наукового пошуку. Основні положення з протидії тінізації економіки розроблені вітчизняними вченими, зокрема: В.Т. Білоусом, В.К. Мамутовим, О.П. Рябченко, О.В. Тильчик, В.М. Поповичем інші. Результати досліджень названих авторів є значним вкладом у адміністративно-правову науку. Разом із тим, неможна ігнорувати досягнення вчених економістів, передусім: З.С. Варналія, В.М. Предборського, К.І. Швабія, тощо. Однак, збільшення масиву законодавства у результаті реформування системи органів виконавчої влади, загострення загроз, зокрема й спричинених економічною кризою, повномасштабним вторгненням на територію України, проблематика протидії тінізації, передусім в контексті характеристики суб'єктів означеної діяльності, залишається невирішеною, а відтак актуальною.

Виклад основного матеріалу. В.К. Мамутов вважає, що роль Кабінету Міністрів України є визначальною в протидії тінізації економіки, оскільки необхідною передумовою дієвих заходів, спрямованих проти тінізації та криміналізації економіки, є реальне господарське управління з боку Кабінету Міністрів держмайнtimer, держпідприємствами, всією державною власністю [2]. Назване твердження опосередковувалося необхідністю проведення адміністративної реформи, оскільки державний апарат був переобтяжений дубльованих повноважень, які не сприяли розвитку економічних відносин, продукували продовження традицій планово-командного регулювання таких відносин. На сучасному етапі державотворення до основних завдань Кабінету Міністрів України віднесені, передусім ті, що стосуються протидії тінізації економіки: 1) забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України; 2) вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і всебічного розвитку особистості; 3) забезпечення проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; 4) розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, культурного розвитку, охорони довкілля, а також розроблення, затвердження і виконання інших державних цільових програм; 5) забезпечення рівних умов для розвитку всіх форм власності; здійснення управління об'єктами державної власності відповідно до закону; 6) здійснення заходів щодо забезпечення обороноздатності та національної безпеки України, громадського порядку, боротьби із злочинністю, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; 7) організація і забезпечення провадження зовнішньоекономічної діяльності, митної справи; 8) спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснення контролю за їх діяльністю [3].

Фактична більшість завдань аналізованого органу державної влади вважаємо стосуються протидії тінізації економіки. Причому, не доцільно концентрувати науковий пошук навколо виключно завдання КМ України, котрі стосуються забезпечення економічної та іншого виду безпеки. Назване пояснюється загальними положеннями щодо економіки, її тіньового сектору, а також доцільності передусім стимулювання легальних економічних відносин шляхом стимулювання та розвитку.

Повноваження КМ України, у відповідній сфер виконання завдань конкретизується статтею 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», зокрема у сфері економіки, фінансів, трудових відносин, зайнятості, трудової міграції, оплати та охорони праці таким органом здійснюється: – проведення державної економічної політики; державне регулювання економіки; – розробку і виконання програм економічного розвитку; – сприяє розвитку підприємництва; здійснює заходи щодо демонополізації економіки; – анти-монопольного регулювання; – захист та підтримку національного виробника; – проведення державної фінансової та податкової політики; проведення державної політики цін та здійснює державне регулювання ціноутворення; організовує та забезпечує здійснення митної справи; – забезпечує здійснення державної політики у сферах трудових відносин, зайнятості населення, трудової міграції, оплати та охорони праці, розроблення та виконання відповідних державних програм, вирішує питання професійної орієнтації, підготовки та перепідготовки кадрів, регулює міграційні процеси; здійснює заходи щодо зміцнення національної безпеки України, розробляє та затверджує державні програми з цих питань, тощо [3].

Поряд із наведеним, доцільно вказати, що Уряд вирішує широке коло питань щодо правової політики, законності, забезпечення прав і свобод людини й громадянина. У цій сфері уряд має низку повноважень, значущість яких важко переоцінити. Це забезпечення проведення державної правової політики в цілому, контроль за належним виконанням норм чинного законодавства органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, а також їх посадовими особами; вжиття заходів щодо захисту прав та свобод людини й громадянина, охорони власності, боротьби зі злочинністю та проявами корупції, зокрема шляхом контролю за діяльністю органів виконавчої влади; створює умови для функціонування судів, системи правової допомоги населенню, в тому числі, безоплатної, сприяє вільному розвитку системи юридичних послуг (пункт 3 частина 1 статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України») [4, с. 94]. Доцільно наголосити, що не зважаючи на широке коло повноважень КМ України, профільний Закон чітко не встановлює такі, що стосуються безпосередньо відносин протидії тінізації економіки. Разом із тим, Розділом V «Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з органами виконавчої влади», передусім статтею 21 передбачено правообов'язок спрямування та координації роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, які забезпечують проведення державної політики у відповідних сферах, зокрема економіки (фінансів) [3]. Окреслене положення названого суб'єкта є важливим для характеристики статусу окремого суб'єкта протидії тінізації.

Однією із важливих реформ, запроваджених Кабінетом Міністрів України варто визнати реформування контрольно-наглядових органів. Це пов'язано передусім тим, що тінізація економіки, як власне і тіньова економіка це наладок затінення економічних відносин, котрі у наслідок діянь суб'єктів господарювання залишаються по-за контролем (наглядом). Так, Стратегією реформування системи державного нагляду (контролю) схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 року № 1020-р визначено основні проблеми та шляхи їх вирішення, передусім: – неоптимізований обсяг контрольно-наглядових функцій органів державного нагляду (контролю) із здійснення заходів державного нагляду (контролю) певних видів господарської діяльності, що призводить до дублювання повноважень таких органів та подвійного навантаження на суб'єктів господарювання; – спрямованість діяльності органів державного нагляду (контролю) на виявлення порушень та застосування санкцій, а не на запобігання правопорушенням; – неузгодженість норм законодавчих актів щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності з положеннями Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [5]; – відсутність системи проведення оцінки ефективності державного нагляду (контролю); – відсутність ефективного механізму притягнення до відповідальності посадових (службових) осіб, уповноважених на здійснення державного нагляду (контролю), та компенсації суб'єктам господарювання шкоди, завданої внаслідок неправомірних та/або протиправних дій таких осіб; – відсутність єдиного підходу щодо вжиття заходів реагування на правопорушення, які встановлені за результатами проведених заходів державного нагляду (контролю), і невизначеність критеріїв вжиття заходів реагування за адміністративним рішенням органу державного нагляду (контролю) та обставин, за яких заходи реагування повинні вживатися виключно за рішенням суду на підставі звернення органу, повноваження якого встановлено законом [5]. Ці та інші проблеми, котрі підлягають негайному вирішенню, безпосередньо детермінують причини та умови за яких тінізація економіки тісно переплітається із іншими негативними явищами, зокрема корупцією та економічної злочинністю. Варто наголосити, що відсутність стійкої інституційної системи контролю та нагляду за діяльністю суб'єктів у сфері господарської діяльності продукує розвиток правопорушень та призводить до криміналізації відповідних відносин. Складність побудови системи суб'єктів нагляду (контролю), вважаємо полягає у слабкій координації з боку Кабінету Міністрів України Назване твердження стосується того, що, як зазначає В.В. Добровольська, будь-яка господарська діяльність, крім тієї, що заборонена або

обмежена діючим законодавством, є предметом контролю з боку держави в особі її уповноважених державних органів, визначальними контролюючими органами серед яких є центральні органи виконавчої влади. Перелік та правові засади діяльності зазначених органів встановлює Закон України «Про центральні органи виконавчої влади», де зазначено, що система центральних органів виконавчої влади є складовою системи органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України [6].

Ідентифікація суб'єктів контролю (нагляду) у сфері господарської діяльності відбувається крізь призму положень Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Разом із тим, необхідно враховувати велику кількість таких суб'єктів, а тому визначення виключного їх переліку передбачити складно. З даного приводу, Н.В. Никитченко «Суб'єкти державного контролю у господарській сфері» визначає, що ними є органи вищих, центральних, місцевих органів державної виконавчої влади, їх територіальних відділень і представництв, виконавчі органи місцевого самоврядування, до компетенції яких, відповідно чинного законодавства, входить здійснювати контроль і нагляд у сфері господарської діяльності [7, с. 231]. Окремими дослідниками робиться висновок, що 1) майже всі державні органи в межах своєї компетенції де-юре мають право здійснювати контрольні функції (нагляд) у сфері господарської діяльності; 2) зазначений контроль є державним та умовно його можливо поділити на загальний, галузевий та міжгалузевий; 3) чинне законодавство не розділяє поняття «контроль» та «нагляд»; 4) контрольна компетенція деяких державних органів регулюється, як правило, підзаконними нормативно-правовими актами, положення яких дублюють один одного; 5) зазначена ситуація негативним чином впливає на уніфікацію законодавства; 6) уявляється доречним об'єднання повноважень контролюючих державних органів на рівні закону [6]. Варто додати, що назване визначення суб'єктів стосується адміністративно-правового регулювання, не зважаючи на упорядковувачий «ефект» комплексу господарсько-правових засобів. Що ж до тінізації економіки, то сформована система є вузько спрямована, оскільки не зважаючи на широкий спектр суб'єктів цільового завдання ними не виконується. Мається на увазі, відсутність чітко сформульованої вказівки протидіяти тінізації економіки, шляхом виявлення порушень у сфері господарювання. Окремо варто наголосити на тому, що чіткості не сприяє й факт відсутності ґрунтованих досліджень співвідношення сфер «економіки» та «господарювання».

Незважаючи на те, що Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» чітко не визначає перелік суб'єктів означеної діяльності, статтею 17 «Завдання центральних органів виконавчої влади» Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» визначено підпунктом 2 пункту першого встановлено завдання щодо здійснення державного нагляду (контролю). Більше того, відповідно статті 16 для виконання окремих функцій з реалізації державної політики центральні органи виконавчої влади утворюються як служба, агентство, інспекції, комісії, бюро, при чому у разі якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади складають контрольні-наглядові функції за дотриманням державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, юридичними та фізичними особами актів законодавства, центральний орган виконавчої влади утворюється як інспекція. У разі якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади складають функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам, центральний орган виконавчої влади утворюється як служба [8].

Поряд із такою констатацією, варто погодитися із О.І. Лавреновою, що державна служба – центральний орган виконавчої влади, пріоритетність функцій якого становлять функції задання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам, поряд із здійсненням і функцій управління об'єктами державної власності, контролю і нагляду. На теперішній час в системі центральних органів виконавчої влади немає державних служб, на які покладалися б тільки функції з надання адміністративних послуг. Система цих органів перебуває у процесі становлення, і цей процес відбувається досить складно, суперечливо і неоднозначно. До системи державної служби віднесено ряд органів, які і за своєю назвою, і за своїм функціональним призначенням не відповідають критеріям, яким має відповідати державна служба як центральний орган виконавчої влади [9]. Таким чином підтверджується теза про складність точного визначення суб'єктів, що реалізують функцію контролю у сфері економіки, а відтак і ідентифікації відповідного суб'єкта протидії. Вже навіть не кажучи про формування системи таких суб'єктів.

Що ж до інших центральних органів виконавчої влади, зокрема зі спеціальним статусом, можливо зазначити про їх належність до системи суб'єктів протидії тінізації, причому незважаючи на відсутність чіткої функції контролю, вони все ж її реалізують. Мова йде, по-перше про проблематику відсутності чіткого критерію зарахування органу державної влади до таких, які мають спеціальний статус. По-друге, таким статусом володіють, посилаючись на законодавство, два агентства – Національне агентство України з питань запобігання корупції та Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Разом із цим агентства – це самостійний вид ЦОВВ (дане скорочення використовується автором статті як абревіатура – центральні органи виконавчої влади). Як визначено Законом України «Про центральні органи виконавчої влади», якщо більшість функцій ЦОВВ становлять функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління, ЦОВВ утворюється як агентство. Ці випадки свідчать про відсутність у системі ЦОВВ «чистоти» зарахування частини ЦОВВ до одного з видів ЦОВВ [10, с. 68].

Стосовно ж поєднання сервісної та контрольної функцій відповідними центральними органами виконавчої влади, зокрема службами, доцільно погодитися і висновками професорки О.В. Тильчик, зокрема «...стає можливим за рахунок соціалізації адміністративного права, зокрема й унаслідок конституційної реформи, положення якої істотно розширюють сферу публічно-правового регулювання, за допомогою запровадження і розвитку загалом нових адміністративно-правових інститутів (адміністративний договір, адміністративні послуги тощо). З одного боку, виникнення нових форм взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та фізичних і юридичних осіб умовно обмежують об'єкт державного контролю, а з іншого, – стають новою формою його соціального прояву» [11, с. 336]. Наведене твердження є цілком прийнятним для його розвитку, однак нині законодавець не концентрується на його розвитку у правовій площині.

Висновки. Основними суб'єктами, що наділені контрольними функціями у сфері економіки є: Міністерство фінансів України, є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, державну політику у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів, державну політику у сфері державного пробірної контролю, бухгалтерського обліку та аудиту, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного фінансового контролю, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, коштів клієнтів відповідно до законодавства, запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, забезпечує формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворой звітності та забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, державної політики у сфері контролю за трансфертним ціноутворенням, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення. Виконуючи низку покладених законодавством завдань названий центральний орган виконавчої влади здійснює координаційну функцію, оскільки безпосередня реалізація у розрізі завдань відбувається відповідно функціоналу центральних органів виконавчої влади, котрі діють через Міністра фінансів України. Названими органами є: оцінного каміння, їх обігу та обліку [12].

Виконуючи низку покладених законодавством завдань названий центральний орган виконавчої влади здійснює координаційну функцію, оскільки безпосередня реалізація у розрізі завдань відбувається відповідно функціоналу центральних органів виконавчої влади, котрі діють через Міністра фінансів України. Названими органами є:

– Державна казначейська служба України статус якої визначено Положенням, частиною першою якого визначено, що цей орган реалізує державну політику у сферах казначейського обслуговування бюджетних коштів, коштів клієнтів відповідно до законодавства, бухгалтерського обліку виконання бюджетів. Визнання означено органу як суб'єкта протидії тінізації економіки опосередковується тим, що абзацом 16 Положення серед сервісних завдань Служби визначено застосування або здійснення заходів впливу за порушення бюджетного законодавства [13];

– Державна служба фінансового моніторингу, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення [14]. Більшість дослідників, та й власне законодавець, при визначенні статусу такого органу акцентують увагу на спеціальному призначенні, зокрема щодо протидії тінізації економіки.

Наприклад Є.О. Легеза наголошує на особливостях адміністративно-правового статусу крізь призму недоліків, зокрема пропонує мінімізувати вплив Міністерства фінансів України на формування особового складу Державної служби фінансового моніторингу України, що дасть змогу підвищити рівень незалежності Держфінмоніторингу в ухваленні ним відповідних рішень, а також закріпити на законодавчому рівні можливість цієї служби звертатись із запитом щодо отримання інформації до Національного банку України, а також доповнити Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» новими положеннями щодо подання Державній службі фінансового моніторингу України суб'єктами державного фінансового моніторингу звітності щодо розпочатих проваджень у справах про адміністративні правопорушення, передбачених ст. 166-9, 188-34 Кодексу України про адміністративні правопорушення, оскарження ухвалених рішень та результатів судового розгляду. Суб'єкти державного фінансового моніторингу забезпечують повідомлення й ведення зазначеної звітності за формою, встановленою спільно з Державною службою фінансового моніторингу України [15]. Вважаємо названі висновки цінними, оскільки вони спрямовані на уточнення адміністративно-правового статусу згаданого суб'єкта протидії тінізації економіки. Більше того гостро стоїть питання відсутності повноважень із координації у даного органу

щодо протидії легалізації (відмиванню) доходів одержаних злочинним шляхом, а це відповідно не дає можливість сформувати забезпечити повно функціональне спрямування виконання такого державного завдання. У зв'язку із цим пропозиція щодо наділення такими повноваженнями є такою, що вирішить низку проблем організаційно-правового забезпечення.

– Державна фінансова інспекція України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів та який реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю [16]. У подальшому основну функцію щодо здійснення державного фінансового контролю покладено на Державну аудиторську службу України [17].

– Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який реалізує державну податкову політику, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та Державна митна служба України є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи [18].

Список використаних джерел:

1. Задихайло Д. Д. Кабінет Міністрів України як суб'єкт економічної системи: конституційно-правові засади. Харків: Юрайт, 2013. 192 с.
2. Мамутов В. К. Економіко-правові важелі проти тіньової економіки. *Вісник НАН України*. 2001. № 1. URL: http://www.irbisnbnv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbnv/cgiirbis_64.exe?C21CM=2&I21DBN=UJRN&P21
3. Про Кабінет Міністрів України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
4. Глагович М.В., Діденко Н.Г. Повноваження Кабінету Міністрів України, функції та відповідальність. *Інвестиції: практика та досвід*. № 7/2021. 2021. С. 91–97.
5. Стратегія реформування системи державного нагляду (контролю) : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 року № 1020-р. URL: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.kmu.gov.ua%2Fstorage%2Fapp%2Fuploads%2Fpublic%2F5a8%2F1a4%2Ff25%2F5a81a4f25e49f077922561.doc&psig=AOvVaw0ztInIBLNpWfPlgDBB8218Le&ust=1747742602778000&source=images&cd=vfe&ori=89978449&ved=0CAYQrpoMahcKEwjY2MfZvqNAXUAAAAAHQAAAAAQBA>
6. Добровольська В. В. Щодо диференціації суб'єктів державного контролю у сфері господарювання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. № 61. 539–545.
7. Никитченко Н.В. Суб'єкти державного контролю у господарській сфері. *Право і суспільство*. № 5-2. 2014. С. 229–232.
8. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
9. Лавренова О. І. Адміністративно-правовий статус державної служби як центрального органу виконавчої влади : автореферат дис. 2014.
10. Дерезь В.А. Центральні органи зі спеціальним статусом та національні комісії в системі центральних органів виконавчої влади. *Приватне та публічне право*. 2021. № 4. С. 67–71.
11. Тильчик О. В. Роль державного контролю у протидії тінізації економіки. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2018/jun/13381/52.pdf>
12. Про Міністерство фінансів України. Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3752014-%D0%BF#Text>
13. Про затвердження Положення про Державну Казначейську службу України : Постанова Кабінету міністрів України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF#Text>
14. Про Державну службу фінансового моніторингу : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-2015-%D0%BF#Text>
15. Легеза Є.О. Особливості статусу Державної служби фінансового моніторингу України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4. С. 144–150.
16. Про Державну фінансову інспекцію України : постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2014-%D0%BF#Text>
17. Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#Text>
18. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF#Text>

Дата надходження статті: 05.08.2025

Дата прийняття статті: 27.08.2025

Опубліковано: 01.10.2025